

Limanlarımıza sığınmış olan Fransız gemilerinin satın alınması hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/142)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât umum müdürlüğü

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3024

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Limanlarımıza sığınmış olan Fransız gemilerinin satın alınması hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10.IX.1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Esbabı Mucibe Lâiyhası

Limanlarımıza sığınmış olan Fransız Hükümetine ait gemilerin münakale ve Millî müdafaa ihtiyaçlarımızı karşılamak üzere satın alınmasına teşebbüs edilmiş ve cereyan eden uzun müzakerelerden sonra bu gemilerin satın alınması hakkında prensip anlaşması bazı tâlikî şartlara bağlı olarak 26 mayıs 1943 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. İşbu mukavelenin tekemmül etmesi için lâzım gelen üç şarttan ikisi Hükümetçe yerine getirildiğinden ve üçüncü şartı teşkil eden satış bedeli üzerindeki mutabakat da 27 ağustos 1943 tarihinde Vişi'de teati olunan mektuplarla tesbit edildiğinden, menfaatimize uygun bulunan bu anlaşma, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kabul ve tasdikına arz olunmuştur.

Hariciye Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/142

Karar No. 19

13 . IX . 1943

Yüksek Reisliğe

Limanlarımıza sığınmış olan Fransız gemilerinin satın alınması hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10 . IX . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye ve Münakalât ve

kâletleri mümessillerinin huzuru ile tetkik ve müzakere olundu.

(Fransız gemilerinin satın alınması hakkında kanun lâiyhası) şeklinde bulunan serlevhanın (Limanlarımıza sığınmış olan Fransız gemilerinin satın alınması hakkında kanun lâiyhası)

suretine tahviline, lâyihanın birinci maddesinin (Fransa Hükümetinin malı olan ve limanlarımıza sığmamış bulunan gemilerin satın alınması hakkında 27 ağustos 1943 tarihinde tekemmül eden Anlaşma tasdik edilmiştir) şeklinde tadiline ve ikinci, üçüncü, beşinci maddelerinin aynen, dördüncü maddenin de metindeki (itibaren) kelimesinin tayırı suretiyle tadilen kabulüne ve işin mahiyetine nazaran lâyihanın müstacelen müzakeresinin Umumî Heyete arzına ittifakla karar verildi.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine veril-

mek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. R.	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
M. Göker	N. Poroy	R. R. Pasin
Antalya	Elâziğ	Erzurum
Dr. C. Tunca	F. A. Aykaç	Gl. P. Demirhan
Gümüşane	Gümüşane	İstanbul
C. Selek	E. S. Tör	Gl. R. Bele
İstanbul		Manisa
A. Ş. Esmer		H. Bayur
Samsun		Seyhan
Amiral F. Engin		N. Eldeniz

Bütçe Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Esas No. 1/142

Karar No. 87

14 . IX . 1943

Yüksek Reisliğe

Limanlarımıza sığmamış olan Fransız gemilerinin satın alınması hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 9 . IX . 1943 tarih ve 6/3024 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Hariciye Encümeni mazbata-sıyla birlikte ve Nafia vekili Ali Fuad Cebesoy ve Maliye vekili Fuad Ağralı ve Hariciye vekâletinin salâhiyetli memuru hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Limanlarımıza sığmamış olan Fransız gemilerin satın alınması, bugünkü münakale zorluklarını mehmaemken karşılamaya ve Millî müdafaa ihtiyaçlarını sağlamaya yarayacak bir tedbir olmak üzere faydalı bir teşebbüs olduğu gibi esasen muhtaç olduğumuz bir takım gemilerin elde edilmesini temin etmesi itibariyle de kabule şayan görülmüştür.

Lâyihadan maksat, Fransa Hükümeti ile yapılmış olan mukavelenamenin tasdik olduğuna ve mukavelenamede bu gemilerin Fransa Hükümetinin malı olduğu ve limanlarımıza sığındıkları sarihan mezkûr bulunduğu göre bu cihetin lâyiha başlığında ve birinci maddede zikr ve

tasrihine mahal olmadığı düşüncesiyle ibare değişikliği yapılmış ve diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

Hariciye Encümeninin de kaydettiği veçhile müstacelen müzakere edilmesi temennisiyle lâyiha Umumî Heyete arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	M. M.	Kâtip
Çorum	Muğla	İstanbul
İ. Eker	H. Kitabcı	F. Öymen
Antalya	Aydın	Bahkesir
N. E. Sumar	Gl. R. Alpman	S. Örgüven
Bitlis	Çanakkale	Edirne
B. Osma	S. T. Arsal	M. N. Gündüzalp
Giresun	Giresun	Hatay
M. Akkaya	A. Sayar	H. Selçuk
İsparta	İstanbul	İstanbul
M. Karaağaç	H. Kortel	İ. H. Ülkmen
İzmir	Konya	Kütahya
M. Birsal	Dr. S. Irmak	H. Pekcan
Manisa		Mardin
F. Kurdoğlu		R. Erten
Tokad		Zonguldak
R. A. Sevengil		H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Fransız gemilerinin satın alınması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Fransız Hükümetinin malı olan gemilerin satın alınması hakkında 27 Ağustos 1943 tarihinde tekemmül eden anlaşma tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa ağı (A) işaretli cetvelin Münakalât vekâleti kısmında (Satın alınacak gemilerin mubayaa bedel ve masrafları) adıyla açılan 683/A faslına 5 800 000 lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

MADDE 3. — 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (R) cetvelinin Münakalât vekâleti kısmına ilişik cetvelde yazılı formül ilâve edilmiştir.

MADDE 4. — İşbu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

MADDE 5. — İşbu kanunun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

10 . IX . 1943

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	H. Uran
Ha. V.	Ma. V.
N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
Yücel	S. Day
İk. V.	S. İ. M. V.
F. Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

HARİCİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Limanlarımıza sığınmış olan Fransız gemilerinin satın alınması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Fransa Hükümetinin malı olan ve limanlarımıza sığınmış bulunan gemilerin satın alınması hakkında 27 Ağustos 1943 tarihinde tekemmül eden anlaşma tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 4. — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5. — Hükümetin teklifi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Fransız Hükümeti ile gemi satın alınmasına dair yapılan anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Fransa Hükümeti ile gemi satın alınmasına dair yapılan 27 Ağustos 1943 tarihinde tekemmül eden bağlı anlaşma tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümet teklifinin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3. — Hükümet teklifinin 3 ncü maddesi aynen.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 5. — Hükümet teklifinin 5 nci maddesi aynen.

MUKAVELENAME

Hariciye vekili Numan Menemencioğlu tarafından temsil olunan Türkiye Hükümeti ile, Büyük Elçi Mösyö Gaston Bergery tarafından temsil olunan Fransa Hükümeti arasında aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır:

1. Fransız Hükümeti aşağıda tâyin olunan şartlar dahilinde, hâlen Türk limanlarında alınmış olan aşağıdaki gemileri satmaktadır:

Adour, Djebel Sannin, Vaillante, Avocette, Jean Mie, Massalia, Cid, Marsellias 3, Marius, Chambon, Cyrus.

2. Satış beyibilvefa suretiyle yapılmıştır. Fransa Hükümeti gemileri tekrar satın alma hakkını, Müttefik Devletlerle Mihver Devletleri arasında Avrupa'da muhasematın sona ermesinden veya bir mütareke aktinden itibaren altı ay zarfında, sadece bir talebde bulunmakla kullanabilecektir. Gemi bedellerinin iadesi ve gemilerin geri verilmesi tekrar satın alma talebinden itibaren 6 aylık bir müddet zarfında vâki olacaktır.

Gemilerin tekrar satın alınma bedeli satış bedelinin aynı olacak ve aynı akça ile ifade olunacaktır. Ferağ bedelleri ile gemilerin bakım ve tamirlerine müteallik hükümleri tesbit eden teknik ve malî anlaşmalar Vişi'de salâhiyetli nezaretler mümessilleriyle Fransa'daki Türkiye Büyük Elçiliğinin murahhas bir heyeti arasında tanzim olunacaktır.

3. Gemilerin, içlerindeki askerî malzemenin tahliyesi ve ticari hale ifrağı ve iâh... gibi, Türk bayrağı altına geçmelerinden mütevellit tedbirler, bunların icabettireceği masraflar mükellefiyetine katlanacak olan Türk Hükümetince alınacaktır. Bilhassa (gerek satış münasebetiyle gerek daha önceden) gemilerden çıkarılan silâh ve mühimmat Türk ve Fransız Hükümetlerinin nezareti altında olarak tâyin olunacak bir mahalle konarak depo edilecektir.

4. Gemilerin ferağ bedellerine tekabül eden meblâğlar serbestçe kullanılabilir İsviçre Frangı olarak İsviçre Millî bankasında Fransa bankası hesabına yatırılacaktır.

5. «Elan» avizosu satış dışında bırakılmıştır.

6. Türk Hükümeti Türkiye'de göz altına alınmış bulunan ve kara yolu ile memleketlerine iade edilecek olan denizeci veya havacı Fransız mürettebatının hepsini tahliye edecektir. Her ne kadar beynelmîl hukuk kaidelerinin tatbikatının muhik gösterdiği bu tahliye prensip itibarıyla gemilerin satışından tamamiyle ayrı bir muamele teşkil etmekte ise de mevzu bahis tahliye ile işbu mukavelenin tatbik mevkiine konması arasında fiili bir beraberlik gözetilecektir.

Mürettebatın tahliyesi mukavelenin tatbik mevkiine konduğu gün emrolunacaktır. İsparta'da gözaltı edilen mürettebat bundan evvel gemilerine iltihak edecek ve tayfalar trenle binmek üzere doğrudan dolruya gemilerinden çıkarılacaklardır.

Türk Hükümeti serbest bırakılan mürettebatın Bulgar hududuna kadar hususi trenle naklini temin edecek, kumanyasının tedariki ve kumanya ile mürettebatın bağajlarının ve şahsi malzemenin ve Fransız Devletine ait ihtiyat erzakın huduttan çıkmasına müteallik gümrük muameleleri hususunda her türlü kolaylığı gösterecektir.

Türk Hükümeti ülkeleri üzerinden avdet seyahatleri yapılacak Devletlerden müsaadeleri ve Bulgar hududundan Fransız hududuna kadar gereken nakil vasıtalarını istihsal ve temin edilecek ve bu nakliyatın Fransız hududuna kadar hususi bir trenle yapılmasını temine çalışacaktır.

7. Fransız Hükümeti tarafından mütareke muahedesi imza edilmiş olduğundan işbu anlaşmanın heyeti umumiyesi için Alman ve İtalyan Hükümetlerinin muvafakatlerinin istihsalı icabeder. Bu muvafakatlerin istihsalı Türk Hükümetine aittir.

8. — İşbu mukavele:

a) Yukarıda ikinci fıkrada derpiş edilen teknik ve malî Anlaşmaların imzası;

- b) Altıncı fıkrada derpiş edilen üçüncü Devletlerle nakliyat Anlaşmalarının gerçekleştirilmesi;
c) Yedinci fıkrada istihdaf edilen Devletlerin muvafakati şartlarına muallâk olarak akdedilmiştir.

Ankara : 26 mayıs 1943

N. Menemencioğlu *G. Bergery*

Hükümetin teklifine bağlı

CETVEL

Formül : Gemilerin mubayaa ve tesellümü için teşkil olunacak komisyon ve heyetlerin harcırah ve masraflariyle bu işlerde çalıştırılacak mütchassısların ücret, yevmiye ve harcırahları ve gemilerin gönderilecek limanlara kadar yapılacak bilûmum masraflariyle stok ve demirbaş bedelleri ve rûsum ve harçları dahildir.

